

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776

Raximova Roxat Boysoatovna

Toshkent tibbiyot akademiyasi
Pedagogika va psixologiya kafedrası

SHIFOKOR VA BEMOR O'RTASIDAGI ISHONCH DAVOLASH SAMARADORLIGI OMILI SIFATIDA

Kalit so'zlar: tibbiyot, ishonch, shifokor, bemor, vizual, hamdardlik, empatiya, manipulyatsiya, nuq, munosabat.

Annotatsiya

Ishonch bemor va shifokor munosabatlarining asosiy xususiyatlaridan biri xisoblanadi. Sog'liqni saqlash tizimidagi jadal o'zgarishlar bemorlarning shifokorlariga bo'lgan ishonchiga salbiy ta'sir etishidan qo'rqadi. Ishonch -har qanday shaxslararo munosabatlarni belgilovchi element hisoblanadi. Ayniqsa, bemor va shifokor munosabatlarida ayniqsa markaziy o'rin tutadi.

АННОТАЦИЯ

Доверие является одной из основных характеристик взаимоотношений пациента и врача. Он опасается, что быстрые изменения в системе здравоохранения негативно скажутся на доверии пациентов к врачам. Доверие является определяющим элементом любых межличностных отношений. Это особенно важно в отношениях между пациентом и врачом.

ANNOTATION

Trust is one of the main characteristics of the patient-doctor relationship. He fears that rapid changes in the healthcare system will negatively affect patients' trust in doctors. Trust is a defining element of any interpersonal relationship. This is especially important in the relationship between patient and doctor.

Kasb hunarlar orasida tibbiyot xodimi, shifokor kasbi eng nozigi hisoblanadi. Chunki ular bevosita inson salomatligi va taqdiri ustida ishlaydilar. Binobarin, bu ikki tomon nutq madaniyati va nutq odobi bilan bir qatorda o'zaro ishonchni bir biriga chambarchas bog'langanini ko'ramiz. Bilvosita odab tushunchasining mohiyatini eslaylik. Odob kamiyatda, kishilar bilan muomalada o'zini tuta bilish, axloq va tarbiya uning normasidir. Biz ko'zda tutgan nutq tabiiyki, marifat, ma'naviyat, bilan va albatta tib ilmi bilan ham bog'liqdir. Shu ma'noda yuqorida keltirilgan fikrlar tibbiyot xodimining kabga munosabati, odob axloqi, shuningdek shifokor va bemorlar orasidagi turli munosabatlarni namoyon etuvchi muhim tushunchalardir. Nularning zamirid aesa shifokorning bemorga munosabati, sog'ayishga ishonтира olish mujassamligini ko'ramiz. Zeroki, ishonch bemor sog'ayishining asosiy psixologik mezonlaridan biridir. Tibbiyotga bemorlar ko'zi bilan qaraydigan bo'lsak, bemorlarning ko'pchiligi shifokorlarga o'z manfaatlari yo'lida harakat qiladiga shaxs sifatida qarash natijasida bemorlarda davolanishga ishonchsizlik holati yuzaga kelmoqda. Sog'liqni saqlash tizimidagi keng ko'lamlı o'zgarishlar bu ishonchga katta bosim o'tkazdi va bu ishonchni susaytirayotgan bo'lishi mumkin ehtimol. Ishonch bo'yicha ko'plab sharhlar va tahliliy ishlar mavjud bo'lsada, bemorlarning ishonchiga oid empirik tadqiqotlar juda cheklangan va bemor va shifokor munosabatlariga ishonchni baholashning tadqiqot usullari hali evolyutsiyaning dastlabki bosqichida ekanligiga amin bo'lamiz. Shifokor bemorda juda ko'p qirralı reaksiyaga olib kelishi mumkin. Tiklanish umidi va professionallikka ishonch odatda ustunlik qiladi. Insonning shaxsiy xususiyatlariga qarab, hamdardlik yoki antipatiya, hurmat, e'tiborga chanqoqlik, odamlar bilan muloqot qilish istagi va boshqalar bo'lishi mumkin. Bemor bilan muloqotning muvaffaqiyati shifokorning bu his-tuyg'ularni to'g'ri talqin qila olishiga bog'liq bo'lib, natijada davolanishning muvaffaqiyatiga ta'sir qiladi.

Bemor bilan qanday gaplashish kerak?

Bemorlardagi ma'lumotni idrok etishning dominant turiga ko'ra vizual, eshitish va kinestetik turlari mavjud. Ushbu tasnif bemorlarni tushunishga yordam beradi, chunki etakchi retseptiv tizim shifokor kabinetidagi muloqot bemorga ijobiy ta'sir etadi. Bunday muloqot turidan foydalanish ishinch tuyg'usi shakllanishiga zamin hozirlaydi desak mubolag'a bo'lmaydi.

Vizual tasvirlar. Bu ko'rish yordamida ma'lumotlarning ko'pini idrok etadigan bemorlarning qarashlaridir. Agar bemor o'z nutqini "Ko'ryapsizmi, shifokor", "Tasavvur qila olasizmi ..." so'zlari bilan boshlasa va o'z hikoyasida vizual tasvirlarning tavsifidan foydalansa, uning etakchi muloqot bizimi bu- retseptiv tizimdir. Bunday bemorlar uchun kasalliklari haqidagi ma'lumotlar ularning ko'rish jarayoni bilan bog'liqdir. Shifokor bunday bemorlar bilan muloqot chog'ida ularning kasalliklarini turli sxemalar, rasmlar, yordamida tushuntirib, bemorning etakchi idrok organiga bevosita murojaat qiladigan "Siz ko'rasiz ...", "E'tibor bering ..." so'zlari bilan boshlash bemorda ishonchning oshishiga sabab bo'ladi.

Audials. Ushbu turdagi bemorlarda etakchi retseptiv tizim -eshitishdir. Ular tez-tez shifokoriga murojaat qilishadi: ular amal qiladigan asosiy qoida -tinglash. Bunday bemorlar ba'zan shifokorning nutqiga ergashib, lablarini beixtiyor qimirlatadi. Bu bemorlar bilan muloqotda ishonchni shakllantirishning asosiy omili bu- chiroyli ravon nutq orqali bemorning kasalligi haqida tushuntirib bera olish san'atidir. Suhbat oxirida esa bemorning so'zlarini takrorlash foydali bo'ladi: "Men siz aytgan narsalarni eshitdim ..." siz ham men aytgan tavsfiyalarga amal qilasiz degan umiddaman singari gaplardan foydalanish.

Kinestetik. Bu bemorlarni idrok etish vositasi ularning o'z tanasidir. Ular odatda juda hissiyotli, his-tuyg'ularini ifodalash uchun imo-ishoralarning boy zaxirasiga ega. Kinestetik odamlar hazil va go'zal metaforalarni yaxshi ko'radilar, shuning uchun ularning holatini tushuntirayotganda,

siz ularning tasavvuriga murojaat qilib, yorqin misollar keltirishingiz mumkin. Ular mantiqdan ko'ra ko'proq sezgiga tayanadi va boshqa odamlarning his-tuyg'ularini juda yaxshi his qila oladilar.

Shifokorning birinchi qiladigan ishi bemorga hamdardlikni anglatadi. Tibbiy psixologiyada bu- qobiliyat empatiya deb ataladi. Shifokor uchun empatiyani o'rganish juda muhim hisoblanadi, lekin shu bilan birga tajribalar shaxsiy bo'lib qoladigan chegarani kesib o'tmaslik lozim. Empatiya etishmasligi. Empatiyaga ega bo'lmagan shifokor bemorlarda ishonchni uyg'otmaydi. Ular uni sovuq, ishonchsiz bo'lib ko'rinishi mumkin. Bu esa davolash natijalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Haddan tashqari empatiya. Haddan tashqari hamdard shifokor qo'shimcha his-tuyg'ularni o'z zimmasiga olishi, muammolarni yurakka olib borishi, shikoyatlarni tinglash uchun ko'p vaqt sarflashi mumkin. Bemorlar shifokorning haddan tashqari emotsionalligini ko'rib, ongsiz ravishda o'z muammolarini bo'rttirib ko'rsatishlari mumkin, ularga hamdardlikdan zavqlanishadi. Bunday shifokorlar ham ijobiy natijaga erishishning o'rniga ba'zan kasalning og'irlashib qolishiga sabab bo'lib qolishi mumkin.

Soxta empatiya. Ba'zida shifokor o'zini bemorga his-tuyg'ularini ko'rsatishga majbur qiladi, natijada samimiy empatiya paydo bo'ladi. Empatiyaning etishmasligi odatiy holdir. Shifokor oddiy odam va hamma bilan samimiy hamdard bo'la olmaydi. Bunday hollarda, "Ha, men sizni tushunaman ..." degan so'zlardan boshlab hamdardlikka tayyor bo'lish kifoya. Bemorning manipulyatsiyasiga qanday qarshi turish kerak.

Bemorga shifokorga nisbatan, klinik psixologiya sohasidagi mutaxassislarning fikriga ko'ra, manipulyatsiya muhim rol o'ynaydi. Bunday xulq-atvor ko'pincha keksa bemorlarga xos bo'lib, ular o'zlarining hayotiy tajribasi tufayli o'zlarining kasalliklari haqida shifokordan ko'ra yaxshiroq bilishlariga ishonadilar. Ular shifokordan ma'lum retseptlar olishni xohlashadi va manipulyatsiya yordamida ular kerakli alomatlariga e'tibor qaratib, ularning zo'ravonligini oshirib yuborishga harakat qilishadi.

Bemorning ishonchiga salbiy ta'sir qilayotgan omillar nimalar aslida?

-Moddiy kelib chiqishiga qarab muomalada bo'lish hollari shifokorlarga bo'lgan ishonchning pasayishiga olib kelishi mumkin.

-O'ziga ishonchi past bo'lgan bemorlar, xususan stress, depressiya holatlarda ham shifokorlariga kamroq ishonishgan.

-hozirgi kunda rivojlanib borayotgan ijtimoiy tarmoqlarda reklamalarga urg'u beryotgan shifokorlar ham bemorning ishonchiga ta'sir qilishi mumkin.

-Yana bir muhim dolzarb masalalardan biri shifokorlarning firmalar bilan hamkorlikda dori retseptlarini yozishlari ham bemorlarda shifokorga bo'lgan ishonchning pasayib ketishiga sabab bo'lmoqda.

Tibbiy ishonchsizlikning zararli ta'siridan biri, buni boshdan kechirgan bemorlarning tibbiy yordamga murojaat qilishdan qochishidir.

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki, Shifokor va bemor munosabatlari sog'liqni saqlash tizimining markazidagi shaxslar hisoblanar ekan ular o'rtasida samimiy ishonch bo'lishi tibbiyotning yukasalishi davom etaveradi. Bemorning ishonchi bu- munosabatlar davomiyligining asosiy jihati hisoblanadi. Agar bemor o'z shifokoriga ishonsa va siz bilan hech qanday mulohaza qilmasdan ishonish mumkinligini his qilsa, ular sizga yaxshiroq yordam ko'rsatishga yordam beradigan ma'lumotlarni taqdim etishlari ehtimoli ko'proq bo'ladi. "Tibbiyot - bu sehrli va ijodiy qobiliyati uzoq vaqtdan beri bemor va shifokor munosabatlarining shaxslararo aspektlarida namoyon bo'layotgan tan olingan san'atdir."

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Boysoatovna, R. R. (2022). KASB TANLASH MOTIVATSIYASI NAMOYON BO'LISHIDA PSIXOLOGIK OMILLAR. *FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES*, 1(11), 65-69.
2. Boysoatovna, R. R. (2022). O'RTA ASR SHARQ OLAMI YETUK MUTAFFAKKIRI ABU NASR FAROBIY ASARLARIDAGI PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK QARASHLAR. *Scientific Impulse*, 1(4), 737-739.
3. Boysoatovna, R. R. (2023). TALIM DARAJASI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBALARDAN FOYDALANISH. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(6), 490-496.
4. Rohat, R. (2021, February). THEORETICAL OVERVIEW OF THE PERSONALITY OF THE LEADER. In *Archive of Conferences* (pp. 42-44).
5. Narmetova, Y., Melibayeva, R., Akhmedova, M., Askarova, N., & Nurmatov, A. (2022). PSYCHODIAGNOSTICS ATTITUDE OF THE PSYCHOSOMATIC PATIENTS' DISEASE.
7. Zarnigor, N. (2022). RAHBAR PSIXOLOGIYASI VA UNING MEHNATIGA QO'YILADIGAN TALABLAR. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 2(24), 121-125.
8. Zarnigor, N. (2022). TIBBIY PSIXODIAGNOSTIKADA KOGNITIV FUNKSIYALAR DIAGNOSTIKASI MUAMMOSI. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY, 1(3), 43.
9. Назарова, З. (2023). ПСИХОСОМАТИК КАСАЛЛИКЛАРДА ПСИХОКОРРЕКЦИЯ ВА ПСИХОПРОФИЛАКТИКА УСУЛЛАРИ. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(6), 268-272.
10. Davlataliyevna, S. N. (2022). OILADAGI SALBIY MULOQOTNING FARZAND PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 475-478.
11. Davlataliyevna, S. N. (2022). PSYCHOLOGY AND ITS PRINCIPLES. *Scientific Impulse*, 1(5), 823-826.
12. Davlataliyevna, S. N. (2022). UMUMIY PSIXOLOGOYA VA TURLI XIL PSIXOLOGIK AMALIYOTLAR. *Scientific Impulse*, 1(5), 820-822.
13. Нарметова, Ю. (2016). Специфика работы психолога в клинике внутренних болезней. *ВЕСТНИК КАРАКАЛПАКСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ БЕРДАХА*, 33(4), 53-57.
14. Нарметова, Ю. (2016). Тиббиёт муассасаларида психологик диагностика ишларини ташкил этишга тизимли ёндашув. *Scienceweb academic papers collection*.
15. Нарметова, Ю. (2014). Кўзи ожиз ва заиф кўрувчи болалар психологик хусусиятларининг ўзига хослиги.
16. Умарова, С. (2022). *Таълимни рақамлаштиришда креатив компетенцияларни ривожлантириши* (Doctoral dissertation, Узбекистан Ташкент).
17. Daughter, S. A. I. S. (2022). FORMING QUALITIES OF PATIENCE WITH THE HELP OF HADITHS. *PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS*, 2(18), 233-236.
18. Якубова, Г. А., & Олимжонова, З. Б. Қ. (2022). МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАРНИНГ ПСИХОФИЗИОЛОГИК РИВОЖЛАНИШИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2(5), 681-689.